

Requiem voor OALT

Rotterdam, juni 2004

Een dodenmis

R.I.P.

Requiescat in pace

(Re = wederom; quiès = rust)

(in pace = in vrede)

Introïtus

Geef hun de eeuwige rust, Heer

Zeg niet dat ik te laat reageer! Op uw verzoek kan ik u mijn volledige correspondentie met mevr. Netelenbos toezenden. Ik schreef haar 17 juni 1997 mijn eerste brief.

Kyrie eleison

Heer, erbarm u

Uit genoemde brief citeer ik:

Graag wil ik een lans breken voor het bestaande Onderwijs in Eigen Taal (OET).

Sinds 1993 voeren wij op onze school het "Deltaplan Taalbeleid" uit. Als onderdeel hiervan is de les in de eigen taal een wezenlijk deel van het programma voor de leerlingen met als moedertaal Arabisch, Berber, Turks, Portugees of Creolo (Kaaipverdiaans).

Drie OET-leerkrachten werken ieder twee dagen per week op onze school.

Sequenz

De dag der wrake zal ons doen vergaan tot as

In de kleuterbouw geven zij les aan kinderen die vaak alleen hun eigen taal kennen en soms zelfs deze gebrekkig spreken. Bij de OET-lessen wordt een programma gebruikt dat volledig in de eigen taal is toegesneden op de ontwikkeling van kleuters. Dit programma, "TRIAS", is in Rotterdam ontwikkeld na jaren van research en proefinvoering. Onze drie leerkrachten zijn hierbij betrokken geweest. "TRIAS" sluit volledig aan op "Taalplan kleuters" dat wij in de multiculturele kleutergroep gebruiken. Dit programma is erop gericht dat de kinderen Nederlands als tweede taal verwerven. Qua verhalen en thema's komen de programma's TRIAS en TAALPLAN overeen; het programma in de eigen taal is geen platte vertaling van het Nederlandse versie. De auteurs van het programma gaan er terecht vanuit dat de kinderen hun eigen taal een grotere woordenschat hebben dan in het Nederlands, dus gaat het "TRIAS"-programma dieper op de stof in, en heeft het een sterk wereldoriënterend karakter. Tevens is het speels, het bevat spel-, zang- en crea-opdrachten.

Offertorium

Wij offeren, Heer, red ons ! Houd uw belofte.

Ouders van groep 1 en 2 kunnen hun kind thuis ondersteunen door het programma "RugZak" wekelijks op school te volgen. Een assistente ouderbetrokkenheid geeft uitleg en materialen mee om thuis met het kind allerlei activiteiten te doen. Deze sluiten aan op het schoolprogramma, dus is er een drieslag: TRIAS verdiept de begrippenkennis in de eigen taal, TAALPLAN brengt de taalverwerving in het Nederlands op gang en RUGZAK maakt het kind én de opvoeder thuis actief.

In groep 3 is de laatste jaren op onze school, met medewerking van het Projektbureau Rotterdam dat ook Deltaplan ondersteunde, een programma in de eigen taal ontwikkeld dat op dezelfde wijze als TRIAS ondersteuning biedt aan het leren lezen en rekenen. Zo worden allerlei begrippen en verhalen uit de leesmethode "Veilig Leren Lezen" en uit de rekenmethode "De wereld in getallen" in de eigen taal aangeboden, vóór ze in de multiculturele groep worden aangeboden in het Nederlands. De leerlingen die dit de afgelopen twee jaar hebben meegedaan, vertoonden aan het eind van groep drie geen leerachterstanden meer. Deze manier van lesgeven werd door de meeste ouders thuis ondersteund door het "OverStap"-programma mee te doen. OVERSTAP is het vervolg op RUGZAK en biedt de ouders informatie en materiaal om thuis het leesproces te ondersteunen.

In groep 3 vindt bij de meeste kinderen een omslag plaats ten aanzien van de taaldominantie: de eigen taal wordt op school ondergeschikt aan de Nederlandse taal. Vandaar dat wij in de groep 4 en hoger de lestijd in de eigen taal doen afnemen van twee keer een uur in de week tot een uur in groep 8. De lessen zijn dan veel minder ondersteunend en meer gericht op het leren lezen en schrijven van de eigen taal (voor Berber- en Creoloprekenden is er aandacht voor de officiële landstaal van het land van herkomst, de derde taal waarmee het kind in de onderbouw nog niet is geconfronteerd). De eigen taal heeft hier dus de status die het Engels in groep 7 en 8 van iedere basisschool heeft.

Sanctus

Heilig, heilig, heilig

Onze ervaringen met deze werkwijze zijn uitermate positief. Het is moeilijk om resultaten aan te tonen, want hoe zou een leerling leren als je dit achterwege liet? Dat weten wij niet en zelfs de taalwetenschappers niet. We zien in groep 8 dat leerlingen van de genoemde groepen uitstromen naar alle vormen van voortgezet onderwijs. Het is dus zeker niet zo dat zij voor het overgrote deel in het lager-beroepsonderwijs terechtkomen.

Een persoonlijke ervaring, opgedaan tijdens het bijwonen van de verschillende lessen in de onderbouw, waarbij de kleuters van één taalgroep uit verschillende "Nederlandse" klassen bij elkaar zaten, wil ik u niet onthouden en gaan volgens mij veel verder en dieper dan Citoresultaten.

Benedictus

Geloofd zij wie gelooft!

Ik zag kinderen waarbij kleuterogen openstraalden daar waar zij eerst angstig waren. Ik zag oren die luisterden en begrepen. Ik zag kleutermonden die vertelden en lachten en zongen waar zij eerst stil of boos waren. Ik zag kleuterhanden die klaptten en kleurden waar zij eerst wrongen en soms sloegen. Ik hoorde kleuterstemmen verhalen vertellen, dezelfde stemmen die alleen "ja juf" of "nee juf" lieten horen in de grote groep. Ik zag herkenning en betrokkenheid bij alles wat de juf deed. Ik zag humor en ook ondeugd naar elkaar toe. Twee keer drie kwartier zó bezig zijn, dat maakt los, dat laat je uit je schulp komen, dat geeft zelfvertrouwen, dat biedt toekomst. Een half jaar later zie je dezelfde kinderen in de "Nederlandse groep" loskomen en dát doen wat ze bij OET leerden.

Laat het bestaande OET niet verdwijnen ! Er is nog een hele generatie die het nodig heeft. Sinds een paar jaar weten we hoe het moet. Er ligt nu een goed systeem waar al veel energie ingestopt is en dat werkt.

Als schoolteam willen wij zelfs nog een wens toevoegen aan het bovenstaande: als wij zien hoe goed het TRIAS voor de kleuters is, zouden wij willen dat de vele Papiamentssprekende leerlingen van de Antilliaanse bevolkingsgroep ook op deze manier les konden krijgen. Veel Antilliaanse kinderen spreken als 4-jarige hun moedertaal, en dat is niet het Nederlands.

TRIAS in het Papiaments zou een uitkomst voor hen zijn.

Wij hebben het Projectbureau in Rotterdam van deze wens op de hoogte gesteld.

(tot zover het citaat uit 1997)

Het antwoord van mevr. Netelenbos was: OET verdwijnt niet, maar wordt anders ingezet. Mijn ongerustheid van toen wordt nu –in 2004- werkelijkheid.

Agnes Dei

Het lam neemt de zonden weg.

Şehriban, onze Turkse leerkracht, is gevlucht met haar baby na de moord op haar man, een Koerd, die door de politiek is omgebracht. Zij beleeft de afschaffing van OALT (het vroegere OET) als een herhaling van wat een onbetrouwbare overheid haar eerder aandeed. Ze kocht twee jaar geleden een mooi nieuw huis en heeft als iedere leerkracht een hypotheek.

M'hamed, onze Marokkaanse leerkracht, is een groot mens, zachtaardig en een voorbeeld van goedheid en trots. Hij gaat mee op onze werkweken. Ongeveer eenmaal in de twee jaar gaat hij naar zijn thuisland.

Zijn vrienden uit de Paboklas van toen zijn óf onderwijsinspecteur óf directeur van een school. M'hamed studeert nu al vier jaar Frans.

Filomena, onze Portugese leerkracht, is zachtmoedig, heeft een grote zoon, maakte een vervelende echtscheiding mee en beleefde veel tegenslagen.

Op een tentoonstelling over de Zwartvoetindianen zag ik hoe deze stammen in Amerika pokken en roodvonk meemaakten. Hoe de blanken hun voedsel en leefgebied afnamen, hen in reservaten plaatsten en hun kinderen van de ouders vervreemdden door ze in internaten te plaatsen en hoe zo de eeuwenoude cultuur werd vernietigd

Communion

Laat het eeuwige licht schijnen

Wij hebben de mond vol over elkaar iets gunnen, ruimte geven, waarden en normen, het belang van eigenheid enz. Wij zouden die Zwartvoeten rechtvaardiger behandelen en die fouten niet maken...

Wat betekent het einde van OALT?

Nu leveren we mensen over aan extremisme, we gooien ze terug in hun eigen wereldje en scherpen de tegenstellingen aan. Terug naar de moskee zal het antwoord zijn.

Hoeveel moeite doen we (en hebben we gedaan) om in contact te komen, om denkbeelden neer te zetten, om samen het beste te zoeken voor de vele problemen.

Het belangrijkste instrument wordt ons nu afgenomen. Na 15 jaar is er nu vertrouwen.....

Drie mensen zijn nu nog aanspreekpunt voor vele gezinnen in een wijk die landelijk bekend is vanwege grote maatschappelijke problemen.

In augustus staan we met lege handen voor die mensen, voor de kinderen, voor de ouders en de 3 betreffende collega's.

Onze volksvertegenwoordiging heeft in mijn ogen een dwaze fout gemaakt door OALT af te schaffen.

Wij zijn op 1 augustus 3 jaar Onderwijskansenschool, een laboratorium van onderwijs. Integratie en respect waren onze slogans voor die periode. Wij zullen ze niet overboord zetten, maar de middelen om ze te verwezenlijken worden ons uit handen geslagen.

Ik ben het eens met J.H. Blume (algemeen directeur van de Lukasschool, Taalschool Het Mozaiëk, Da Costaschool kanaleneiland en de Maliebaanschool te Utrecht) die ook protest aantekende tegen de afschaffing.

Het experiment met Papiaments hebben we intussen ook nog gedaan. Van 2000 tot 2002 werden deze lessen gegeven, het Projectbureau liet de TRIAS-lessen vertalen, een juf gaf ze enthousiast. De kinderen genoten en voelden zich gewaardeerd. Dàt voelt goed: een school die je serieus neemt. Jammer dat zo iets niet van de overheid gezegd kan worden.

Investeringsen waren er ten aanzien van OALT. Ik noem ze puntsgewijs:

1. Individuele NT-2 scholing van de 3 leerkrachten, cursussen kleuterdidactiek, enz.
2. Een groot project "Deltaplan Taalonderwijs" waarbij OALT integraal werd opgenomen in het schoolbeleid en ingeschakeld bij NT-2 onderwijs.
3. Studiereizen van Nederlandse collega's naar Turkije en Marokko t.b.v. wederzijds begrip.
4. Begeleiding door drie betrokken coördinatoren OALT vanuit de gemeente Rotterdam/CED, nieuw lesmateriaal, feedback, contacten met andere lespunten.
5. Studiedagen, discussies, delegaties vanuit de hele wereld die bij ons kwamen kijken en hoorden "hoe onze aanpak was".

Het is jammer dat het zo afloopt met OALT.

Het werk aan de levende talen is niet voltooid.

Wij zijn in de rouw.

Stoffel Boot, directeur CBS "de Akker", Rotterdam-Zuid